

Upravništvo, Ljubljana, Pucnijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Iskrajni oddelki, Ljubljana, Pucnijska ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Iskrajno zastopstvo za oblake in Italije in
inozemstvo: UPI S. A. MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti Corr. Post. No. 11-3118

JUTR

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina zna mesečno Lr 18.—
za izposojnino vključno s »Ponedeljskim Ju-
tro« Lr 36.50

Uredništvo:
Ljubljana, Pucnijska ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Weiterhin harte Kämpfe im Osten

Im Raum von Kirowgrad, Witebsk und Retschiza bolschewistische Durchbruchversuche abgewiesen — Örtliche Feind-Angriffe in Süditalien zusammengebrochen

Aus dem Führerhauptquartier, 10. Jan. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Westlich von Otschakow wurde ein bolschewistischer Landungsversuch von Einheiten der Kriegsmarine vereitelt.

Im Raum von Kirowgrad wurden starke feindliche Angriffe abgewehrt und die Bolschewisten in erfolgreichen Gegenangriffen zurückgeworfen.

Südlich und südwestlich Pogrebischtsche sind harte, wechselvolle Kämpfe mit dem weiter vordringenden Feind im Gange. Eine vorübergehend verlorengangene Örtlichkeit wurde im Gegenstoss zurückerobert und dabei ein sowjetisches Bataillon vernichtet. Der Feind hatte hohe, blutige Verluste und verlor 17 Geschütze.

In den letzten Tagen hat sich bei den Kämpfen in diesem Raum die 17. Panzerdivision unter Führung des Generalmajors von den Medien durch Standhaftigkeit und schnell geführte Gegenangriffe besonders ausgezeichnet.

Südlich und westlich Berditschew zerschlugen unsere Truppen zum Teil im Gegenstoss heftige Angriffe der Sowjets und vernichteten 31 feindliche Panzer.

Die deutsche Luftwaffe griff wiederholt mit starken Kräften an den Schwerpunkten in die Erdkämpfe ein und belegte Bereitstellungen und Panzeransammlungen des Feindes wirksam mit Bomben. Bei der Bekämpfung des sowjetischen Nachschubverkehrs wurden 5 Materialzüge zerstört, 8 weitere Züge beschädigt.

Im Randgebiet der Pripjet-Sümpfe kam es zu örtlichen Kämpfen mit feindlichen

Aufklärungskräften westlich Nowograd-Wolynsk und Sarny.

Westlich Retschiza setzten die Sowjets ihre Angriffe fort. In schweren Kämpfen scheiterten auch gestern alle Durchbruchversuche der Bolschewisten. Örtliche Einbrüche wurden abgewehrt.

Südöstlich Witebsk wiesen unsere Truppen erneute starke Angriffe des Feindes ab. Die gestern für den Bereich eines Korpsabschnittes gemeldete Abschusszahl von 57 Panzern hat sich auf 71 erhöht. Im gleichen Korpsabschnitt wurden gestern weitere 87 sowjetische Panzer abgeschossen. Nordwestlich Witebsk griffen die Bolschewisten wiederholt erfolglos an. Bei der Säuberung eines Waldgebietes wurde eine stärkere Kampfgruppe des Feindes vernichtet.

Das sächsische Grenadierregiment 456 unter Führung des Oberstleutnant Sacher hat sich hier bei den Kämpfen der letzten Tage besonders bewährt.

Im Westabschnitt der süditalienischen Front brachen mehrere örtliche Angriffe des Feindes in unserem zusammengefassten Artilleriefeuer zusammen. An der übrigen Front verlief der Tag bei erfolgreicher eigener Stosstrupptätigkeit ruhig.

In den ersten Morgenstunden des 9. Januar griffen deutsche Kampfflugzeuge Schiffsziele vor der Nordküste der Cyrenaika an. Auf 4 Handelsschiffe mittlerer Grösse wurden mehrere Vollertrichter erzielt. Mit der Vernichtung zweier dieser Schiffe ist zu rechnen. Ein eigenes Flugzeug ging verloren.

Nadaljnji hudi boji na vzhodu

Boljševiški poizkusi prodorov pri Kirovgradu, Vitebsku in Rečici zavrnjeni — Sovražnikovi krajevni napadi v južni Italiji so se zrušili

Führerjev glavni stan, 10. Jan. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil ob-
javlja:

Zapadno od Očakova so edince vojne mornarice preprečile boljševiški izkrcavalni poizkusi.

Na področju pri Kirovgradu so bili odbiti močni sovražnikovi napadi ter so bili boljševiki z uspešnimi protinapadi vrženi nazaj.

Južno in južnozpadno od Pogrebischa so še vedno hudi, izpremenljivi boji z nadalje prodirajočim sovražnikom. Neki časno izgubljeni kraj je bil s protinapadom ponovno osvojen. Ob tej priložnosti bil uničen sovjetski bataljon. Sovražnik je imel velike krvave izgube in je izgubil 17 topov.

V zadnjih dneh se je v bojih na tem prostoru s svojimi vztrajnostjo in smelnimi protinapadi posebno odlikovala 17. oklopna divizija pod vodstvom generalnega majorja von der Medena.

Južno in zapadno od Berdicheva so naše čete deloma s protisunkom razbile silovite sovjetske napade in so uničile 31 sovražnih oklopnikov.

Nemško letalstvo je z močnimi silami na težkih ponovno poselo v boje na zemlji ter je uspešno bombardiralo sovražnikove izbiščišče postojanke in oklopniški zbirališče. Pri napadih na sovjetski oskrbovalni promet je bil uničenih 5 tovornih vlakov 8 nadaljnjih vlakov pa je bilo poškodovanih.

Ob robu Pripjetskih močvirij je prišlo

zapadno od Novograda—Volinska in Sarnja do krajevnih spopadov s sovražnimi izvidniškimi oddelki.

Zapadno od Rečice so sovjetske čete nadaljevale napade. V težkih bojih so se tudi večeraj izjavili vsi poizkusi boljševikov, da bi prebili fronto. Krajevni vdori so bili zavezani.

Južnozpadno od Vitebska so zavrnile naše čete ponovne močne sovražnikove napade. Večeraj javljeno število 57 oklopnikov, ki so bili sestreljeni v odseku enega samega zbora, se je povečalo na 71. V istem odseku je bilo večeraj uničenih nadaljnjih 87 sovjetskih oklopnikov. Severnozpadno od Vitebska so boljševiki ponovno, a brezuspešno napadli. Pri čiščenju nekega gozdnega ozemlja je bila uničena močnejša sovražnikova bojna skupina.

V zadnjih dneh se je tu v bojih posebno odlikoval saški grenadirski polk št. 456, ki mu poveljuje podpolkovnik Sacher. V zapadnem odseku južnitalijanskega bojišča se je v našem strnjem topniškem ognju zrušila več krajevni sovražnikovi napadi. Na ostalem bojišču je dan ob uspešnem delovanju naših udarnih čet potekel mirno.

V zgodnjih jutranjih urah 9. januarja so napadla nemška bojna letala ladje, ki se pred severno obalo Cirenajke, S'iri trzovske ladje srednje velikosti so bile večkrat zadete v polno. Takko računamo z uničenjem dveh teh ladij. Eno lastno letalo je bilo izgubljeno.

Izjalovljeni sovjetski napadi pri Propojksu

Hude sovjetske izgube — Sovjetski oddelki kaznjencev popolnoma uničeni

Berlin, 10. Jan. DNB. Zapadno od Propojksa so pričele sovjetske čete 5. januarja napadati na ozki fronti z več estrelskimi divizijami in oklopniškimi brigadami. Hotel so vsiti nemško mostišče na vzhodni strani Dnepra, po treh dneh hudih bojev pa so se sovražnikovi nameni izjavili. Sovjetske čete so v stalnih brezuspešnih poizkusih, da bi na tem mestu in dalje proti severu prebile nemške postojanke, utrpeli občutne izgube pehote in oklopnikov, da so morale svoje napade omejiti na manjše krajevne sunke.

Po večurnem pripravljenem ognju z številnih topov in avtomatskih metal min se je pričel glavni sunek sovjetske pehote, ki so ga podpirali oklopniki, metala plamenov in bojna letala, na odsek dveh nemških bataljonov. Sovražnikovo poveljništvo je računalo predvsem z udarno močjo in bojno moralo kazenskih edince, ki so bile sestavljene iz približno 3500 bivših častnikov.

So izpovedali, da jim je bil za primer, če bi se obnesli, obljubljen ponoven sprejem v rdečo armado. Nemski grenadirji pa so z uspešno podporno topništva v srednjih bojih iz bližine in s silovitimi protinapadi zlomili naval sovražnih kazenskih oddelkov, ki so bili razen nekaj ujetnikov popolnoma razbiti. Tudi tri sovjetske nadgradne divizije, ki so bile po uničenju kazenskih oddelkov poslane v napad, so se razbile ob neomajnem odporu nemških grenadirjev. Do večera 7. januarja so si stalno sledili napadi in protinapadi, ki jih je prekinjalo le obojestransko obstreljevanje topništva. Nato je sovražnik pustil svojo namero, prebiti nemško fronto. Razen nekega ozkega vpora, ki je bil medtem že odznan in očiščen, je ostala glavna bojna črta v nemških rokah.

Tudi istočasno severno od Propojksa z močnimi silami izvršili sovjetski probni poizkusi, so se izjavili. Tu so sovjetske čete v enem samem dopoldnevu navalele v moč bataljonov sedemkrat na nemške postojanke. Kljub

močni podpori sovjetskega topništva vseh kalibrov so običajni napadi sovražnih oddelkov v strnjem ognju nemškega topništva Sovjetske čete so imele tako hude izgube, da so morale ustaviti nadaljnje napade.

V enem letu od majorja do generala

Berlin, 10. Jan. DNB. K'kor je bilo že nedavno javljeno, je Führer kot devetega vojaka nemške vojske odlikoval polkovnika Adalberta Schulza s hrastovimi listi k viteškemu križu. Zveznega križa z meči in briljanti. Dne 9. januarja je sprejel tega zaslužnega nemškega častnika Führer Adolf Hitler, ki ga je imenoval za generalnega majorja. Tako je generalni major Schulz v enem letu napredoval od majorja do generala.

Novi generalni major, ki je bil šele pred nekaj tedni star 40 let, je v šestih letih dokazal, da je oklopniški poveljnik velikega formata. Pri Smolensku in Vjazni, pri Bjeļgorodu in Žitomiru je čisto z razmeroma slabimi silami vedno znova izvršil sijajna vojaška dejanja z daljnosežnimi posledicami. Zlasti v bojih zadnjih tednov, za katere je bil odlikovan z briljanti, je bil večkrat poslan z enega zarišča bitke v drugega ter je nešteto krat porazil sovražno premoč. S tem je dokazal, da združuje podjetnost, trezen preudarek, okretnost in junaško odločnost ter da je vojak z vročim sreem in hladno glavo. Predstavlja klasičen tip oklopniškega poveljnika, k'kor ga radi bi mlado oročje. Ker je oklopništvo v mnogih oziirih naslednik konjenice, se ne hote ob misli na h'ro napredovanje generala Schulza spomnimo primera najslavnejšega in najznamenitejšega konjeniškega poveljnika generala von Savdlitza. Viska odlikovanja generala Schulza za njegovo slavna dejanja veljajo obenem tudi nepozabnim uspehom nemškega oklopniškega orožja.

Polževska ofenziva na italijanskem bojišču

Berlin, 10. Jan. DNB. Na južnitalijanskem bojišču se razbija ob močnem odporu tamkajšnjih grenadirjev, oklopniških grenadirjev, planinskih lovcov in padalcev vsi široko zasnovani anglo-ameriški poizkusi: probno, ki se izpremenje v krajevne spopade, za katere mora plačati sovražnik ogromno krvi in jekla. Novi angloški vrhovni poveljnik general Leath je dejal, da se Nemci bore kakor vrage in peklen sksi: vsi v 65 dneh so na zaradnem krilu ameriški klini prišli: naprej le za 9 km, kar pomeni na dan le 140 metrov. Obramba: pasovi se vrste drug za drugim in se morejo premagati le z natečnimi žrtvami.

Domnevno zadnjim nemškim obrambnim postojankam redno sledi navadno prve črte novega obrambnega sistema. Tako prepustijo kake kope ali razrušene kraje po natežjih bojih ne predstavljajo za sovražnika nič drugega kakor le zelo drago plačano pridobitev brez vsakega pomena.

V petek so bili hudi boji za višino Monte Porchia na ozemlju ceste, ki pelje iz Neanlia v Rim. Višina je večkrat menjala lastnika. Ponovni sunki proti hribu Cedro pri San Vittoriju del Lazio so bili krvavo odbiti. Enako srditi boji so se bili za vrh Monte Maia in višino Chiala. Nato so nemške prednje straže izpraznile pobočje in razbite postojanke ter so se odmaknile nekaj 100 metrov nazaj na najbližji gorski greben, da bi nadaljevale, nov in razgoren odpor.

Na te nove postojanke so navalili Američani v soboto. Boji se trajajo. Na vzhodnem krilu je privedel zanosno izveden nemški udarni napad plen in ujetnike. Pri ponovnem poizkusu imperialnih čet, da bi prebile fronto v bližini jadranske obale, so imele te čete v boju z nemškimi nadalci precej krvave izgube. Britanske izgube označujejo v tem odseku kot prav posebno težke.

Plačajte zastalo naročnino!

Terorističen napad na Lucco in San Remo

Rim, 9. Jan. DNB. Znano kopaljšče San Remo ob italijanski rivieri ter po svoji tesočletni zgodovini in izbranih umetninah znamenito toskansko mesto Lucca sta bili v soboto zvečer žrtve napada anglo-ameriškega letalstva. Zlasti v Lucco so bile uničene nenadnostljive umnine. Civilno prebivalstvo je imelo v obeh krajih hude izgube.

Prebivalstvo Sardinije proti angloameriškim posadkam

Rim, 10. Jan. DNB. Tudi na otoku Sardiniji se opaža vedno močnejši odpor prebivalstva proti angloameriškim posadkam. Tudi v mestih kakor v oddaljenih gorskih vaseh.

Kakor poročajo rimski radio, se navzile za groženim represalijam zasedbenih oblasti množje v mestih sabotažna dejanja, medtem ko na samotnih poteh sardinskih gozdov prebivalstvo vedno znova napada prevzorne kolone in sovražnikove premike čet. Tako so oboroženi domoljubni napadli v bližini Sassarija angloški oddelek na pohodu. Nastala je srdita bitka, v kateri sta bila ubita dva angloška častnika ter 5 angleških vojakov.

Stalin bratranec Viktorja Emanuela

Rim, 9. Jan. Izdajalec Viktor Emanuel si je dovolil novo pobalinstvo »Tribuna« javlja, da je podelil Stalinu najvišje odlikovanje bivše italijanske monarhije, red sv. Anunziata. Zanimivo je, da je po pravilih Anunziatnega reda postal sedaj krvnik Stalin bratranec Viktorja Emanuela. Pač lepo sorodstvo!

Ob 15-letnici ustaškega pokreta

Zagreb, 9. Jan. Ob 15-letnici ustaškega pokreta je imel Poglavnik v petek zvečer na zborovanju, ki sta se ga udeležila celotna hrvaška vlada in ves diplomatski zbor, pomemben govor, v katerem je, izhajajoč iz namena in cilja ustaškega pokreta, postavil ljudstvo in državo v sredino svojih, vsa dnevna vprašanja obravnavaiočih izjav. Iz zaključka, da more le državna svoboda zagotoviti napredek kakega naroda, je izšla temeljna misel ustaške ustave — namreč zahteva po ustanovitvi neodvisne Hrvatske. Dejstvo, da je bil dosežen ta cilj, mora navdajati vsakega Hrvata s ponosom, današnji boj na volja obvarovanju priobrienega uspeha. Svoboda si je mogoče zagotoviti le s trdno organizacijo, z delom in z orožjem.

Nadalje je Poglavnik v svojem govoru ob zagotovitvi s hrvaškim značajem zvezane zvestobe izpovedal svoje bratstvo v orožju z nemškim narodom, s katerim se, ustaši tudi ideološko najožje povezuje. Ko je Poglavnik z vzvišenim glasom vzkliknil: »Ustaša je vedno pripravljen umreti za hrvaški narod, za hrvaško državo in za zvezo z Nemčijo«, je bil v svojem govoru prekinjen z dolgotrajnim odobravanjem.

Svoj zunanje-politični program je označil z besedami, da Hrvači v zgodovini še niso nikdar zahtevali niti poldruge zemlje, zahtevajo pa od prijatelja in sovražnika, da spoštujeta to, kar je hrvaškega.

Madžarski list o nemškem braniku ob Atlantiku

Budimpešta, 10. Jan. DNB. List »Uj Maevarsage« se bavi v uvodniku z napovedano invazijo v zapadno Evropo ter pri tem primerja razmere iz leta 1917 in 1918. List piše, da so takrat čakala ameriško milijonsko armado v Franciji odrti vrata in varne luke. Današnji moralni izkrcavalni poizkusi najprej premagati vse ovire, ki jih predstavlja atlantski branik. V nasprotju z letom 1918 pričakuje ameriške vsiljive nemške vojske z nezmožljivo moralno, nemško vojsko, katere srce ni nikoli takrat odtrgalo zaradi brezumnega položaja in prikrivanja v domovini, temveč je razzereto z neutешljivo željo po maščevanju. Te nemške armade na mušji muziki anarhije, ona žari v strastnem fanatizmu konstruktivne vere v novi družabni red. Ob atlantskem braniku pričakuje po maščevanju kričoča duša milijonov bombardiranih Nemcev one, ki jih ne vodi nikako moralno ali svetovno-nazorsko prepričanje, temveč zgolj hladni račun.

Sestanek madžarskega parlamenta

Budimpešta, 9. Jan. DNB. MTI javlja, da se bo zunanje-politični odbor obeh zbornic madžarskega parlamenta sestel v četrtek na sejo, na kateri bo podal zunanji minister Ghyvez poročilo o zunanje-političnem položaju.

Francoski protest proti švicarskemu tisku

Vichy, 9. Jan. DNB. Informacijski in propagandni minister Henriot je v radijskem govoru protestiral proti izvajanjem švicarskih listov »La Suisse« in »Gazette de Lausanne«, ki proslavljata teroristični pokret v Franciji in diskreditirajo politiko v Alžiru. Izjavil je, da si francoska vlada ne bo iskala nasvetov ne v Lausanni ne v Ženevi, Londonu, Alžiru in ne v Moskvi. Francozi bodo sodelovali z maršalom Petainom, teroristi pa so s svojimi dejanji dokazali, da niso nič drugega kakor običajni tolovaji.

Bivši litovski predsednik Smetona umrl

Stockholm, 10. januarja. Bivši litovski predsednik Smetona je v nedejo umrl v Clevelandu (USA) po požaru, ki je uničil njegovo stanovanje.

Ameriško mnenje o lordu Mountbattonu

Zeneva, 10. januarja. Angleški poročevalci v Washingtonu se pritožujejo nad »strupeno« severnoameriško časopisno kampanjo proti novemu vrhovnemu poveljniku v Vzhodni Aziji lordu Louisu Mountbattonu. Tako pravi »Ohio State Journal«: Castiljstvo obnašanje Mc Arthurja je v očividnem nasprotju z nastopom tega fičfirača, ki je poleg tega še svak angleškega kralja. Bilo bi tragično, ako bi bila oblast generala Mc Arthurja ovirana v korist tega londonskega hrtja. »New York Herald Tribune« prinaša pisma čitateljev, ki so istega mnenja. V nekem pismu stoji: »Ako se bo ugotovilo, da je ameriški junak št. 1 Mc Arthur dejansko podrejen močniku Mountbattonu, tedaj se bo dvignil v deželi val ogorčenja, ki bo nekaterim ljudem v Washingtonu zelo neprijetno.«

Nesreče v angleških tovarnah se množe

Zeneva, 10. januarja. Po poročilu »Daily Expressa« so na zborovanju industrijskih zastopnikov v Birminghamu obravnavali nezadostne varnostne ukrepe v angleških podjetjih, ki so v preteklem letu zahtevali nad 300.000 večjih obratnih nesreč. Poslanec spodnje zbornice Higgs je navajal kot vzroke številnih smrtnih nesreč mraz v delavnicah, nezadostno razsvetljavo in pomanjkanje vsakršnih zaščitnih naprav pri strojih. Povprečno se na leto rani 50 do 70% vseh tvorniških delavcev.

Poročilo znova dokazuje izredno slabo stanje socialnega skrbstva v plutokratski Angliji.

Ob obletnici vojne napovedi narodne Kitajske Angliji in Zedinjenim državam

Izjavi Toja in Vangčingveja

Tokio, 9. Jan. (Vzhodnoazijska služba DNB). Ob prvi obletnici vojne napovedi narodne Kitajske Zedinjenim državam in Angliji je izjavil predsednik Toja v radijskem govoru, namenjenem Kitajski, da je kitajska vlada že v teku čnega leta doprinesla dragocene prispevke k uspešni končanju skupne vojne. Kitajski narod ne bo mogel nikoli pozabiti, kako sta ga izkoriščali Anglija in Amerika, ki sta pričeli s prosluto opijsko vojno. Zadnja svetovna vojna je pokazala, kako Angličani in Američani kljub svetim zagotovilom v primeru zmage ravnavajo z malimi ali slabotnimi državami. Zato izjavlja Japonska ob prvi obletnici kitajskega vstopa v vojno, da se bosta obe deželi še nadalje kot bratska naroda rano ob rami borila do končne zmage.

Tokio, 9. Jan. (Vzhodnoazijska služba DNB). Narodna kitajska vlada je v nedejo proslavila prvo obletnico svoje vojne napovedi Angliji in Zedinjenim državam. Ob tej priložnosti je sprejel predsednik narodne kitajske vlade japonske in kitajske zastopnike tiska, katerim je izrazil svoj trden sklep, da bo storil v polni meri vse, kar bo potrebno za zagotovitev končne zmage.

Kanton, 9. Jan. DNB. 8. januarja se bo vršila v Kantonu velikaazijsko mladinsko zborovanje, ki se ga bodo udeležili številni zastopniki mladine s skupnega vzhodnoazijskega področja blagostanja.

Indijska osvobodilna vojska pripravljena

Tokio, 9. Jan. DNB. Z vkrakanjem indijske narodne armade in s prihodom vodstva začasne vlade svobodne Indije v Burmo so bile dovršene vse priprave za indijsko osvobodilno borbo. Številne informacije poročajo o naraščajočih močnem nemiirih v britanski indijski armadi. Številni dezertirji prihajajo vsak dan čez indijsko mejo ter iščejo zavetja v Burmi.

Nov sovjetski manever proti Poljakom

Stockholm, 10. januarja. Edini predmet diplomatskih razgovorov tvori sedaj v Londonu poročilo »Observerja« v nekem domnevnom sovjetskem predlogu, ki ga smatrajo kot zadnjo besedo Moskve v poljsko-sovjetskem vprašanju. Pristopni londonski krogi odbijajo vsakršne komentarje na načrte, čeprav so ga po »Observerjevem« mnenju angleški in ameriški politiki odobrili, s sovjetske strani pa se o njem ne da zvedeti prav nič. Poljaki trdijo, da sploh nimajo pojma o kakem predlogu. Sledilo vlada omenjanega, da je treba »Observerjev« vest smatrati za poizkusni balon h kompromisu, za enkrat pa je na vsak način še negotovo, ali so ga spustili v zrak zapadni zavezniki ali pa v Moskvi.

Po »Observerjevem« poročilu so bile v Moskvi predlagali namestu meje iz 1. 1939 tako zvano Curzonovo črto, ki bi predstavljal nekakšno mejo iz 1. 1939. Poleg tega naj bi dobila Poljska okrožji Grodno in Bialystok in končno kot plačilo za dobro poljsko obnašanje pri poračanju še dvajset odstotkov vzhodne Poljske pravi vest da je Rusija nenopustljiva. V londonskih krogih ugotavljajo, da stališče

poljskih emigrantov v zadnjem tednu ne zbuja prevelikih nad glede sprejetje tega načrta, ako je res, da so bili ti predlogi izročeni že pred daljšo dobo.

Amsterdam, 9. januarja. Po Reuterjevi vesti so sovjetsko-ruski krogi v Londonu v nedejo jutraj imenovali vest o sovjetskih predlozih za kompromisno rešitev mej s Poljsko kot »isti nesmisel«. V poljskih krogih, pravi poročilo dalje, tudi ne vedo ničesar o kakem predlogu.

Rumunski odgovor razčrtevalec laži

Bukarešta, 8. januarja. Z neko švedsko časopisno vestjo, ki je trdila, da so v Rumuniji izbruhale stavke in nemiir, obračunava »Currente« ter ugotavlja, da ti razčrtevalci vznemirljivih govoril ne vidijo trdne podlage rumunskega reda: rumunskega kmeta. Ta se bje na Krimu, brani se ob Dnjestru ter se bo zagrizeno upiral tostran Dnjestra Rumunski kmet ne živi tako srečno kakor švedski kmet. On ima le svojo zemljo in svojo svobodo, a za oboje se tudi bori.

Pobarvano železo za zlato

Bukarešta, 8. Jan. DNB. Pred sodiščem v Bukarešti se je začela razprava proti nekemu židu zaradi poskušnega tihotapstva zlata. Žid si je bil pridobil to zlato za ceno 800.000 lejev od sluge bivšega kraljevskega italijanskega poslanika Bova-Scoppe, ki je bil tudi žid ko pa je hotel kupec prodati zlato naprej, so ugotovili, da je bilo samo pobarvano železo. Navzlic temu pa se mora žid zagovarjati zaradi tihotapstva zlata.

Eksplozija angleškega parnika z municijo

Rim, 8. Jan. DNB. V sirakuški luki je zletel v zrak angleški parnik, natovorjen s strelivom. Parnik je šele pred nekaj dnevi dospel v luko. Angleško-ameriška policija z vneto išče skupino fašistov osumljenih, da je izvršila to dejanje, kakor poroča rimski radio. Policija dolži isto skupino fašistov, da je izvršila v zadnjih 14 dneh že celo vrsto sabotažnih dejanj.

Naš boj in naš program

Leto dni iskanj in neprestanih bojev je za nami, leto nestranečnega zbiranja vseh naših zdravil in pozitivnih sil, leto spoznanja marsikoga, ki je z zavestnimi opozorili bledelander našega narodnega uničenja. Bilo je to leto trdih preizkušenj, preskušanja in preoblikovanja nas samih iz pasivnega opora v strog aktivizem, neizprosna načelna boja proti židovskemu boljševizmu, pa naj ga propagirajo pravi duhovni otroci Stalinovi ali pa njihovi prijatelji.

Naš program — politični in vojaški se je stvaril sam od sebe tisti trenutek, ko so komunisti začeli s svojim. Naš program lahko to uro obsežemo z nekaj besedami, ki niso nikakoli politična fraza temveč stavek, ki ga nam je narekoval boj proti onemu zločinskemu duhovnemu pobahljencu dvajsetega stoletja, ki se mu pravi komunistem:

Očuvati naš narod rdeče diktature, prihraniti mu bice komisarjev in organizirane blaprevale. Ohraniti narodu tiščeno tradicijo in izročila očetov, ohraniti slovensko, prava in čisto slovenstvo, iz katerega edine merimo črpati onih pravih sil za hrano našim dušam in našim zračem, če hočemo biti samostojni, narodni in izklesani po naših lastnih, na mah spoznavaj čili narodnih izrazih in duhovnih ornamentih, v veliki družini narodov.

Kot vsak drug narod v svetovni zajednici, tako mora tudi naš narod ohraniti svoj pravi nepovržen obraz, onaj slovensko narodno karakterno črto, po kateri ga bo vsakdo spoznal in občutil. Moramo se udarjati našo osnovno pefeko, ki se izpričuje in vestno ponazarja v naši zemlji in našem kmetem človeku. Narodno bit odzivi in pčiviti, jo dvigniti iz oplojnosti in neke vrste pomehkuženja, z krcelosti in trudne pozabe vsega narodnega svetega, ki je bilo nerazdružljivo povezano z našimi običaji in navadami, ob stotih prilikah našega narodnega življenja. Prav tja ed rostva pa do smrti človeka je rast in preoblikovanje grude in duše spremljala niti občajev, ki so jih vsem čudovitim in prazničnim dogodkom, v neki simbolini odraz dajali naši ljudje v neskončno globoki in čisti, nepekvarjeni narodu veri, v onaj osnovno življenjsko silo, tisočkrat poimenovano in ki se ji komu vendar reče samo — Bog.

V kolikor je baeslovenega in pravilnega, viraškega v vsej tej kmetki veri in njeni povezanosti na te ali one običaje, je to dejstvo prav tako dokaz o nepekvarjenem človeku našega naroda ki je vedno imel čut za urejeno in zakonito življenje, ki edino more nuditi resnični in pravi razum razum in stremelj ritemi narodovim, ne da bi se le-ta pri tem razčistila v glogovje in razbohoteno trnje, ki nujno vzklije in vzcvete, če ni razumnih vrinarjev rok, ki trezno in po preudarku uravnavajo rast vsemu klturi.

Običaji in navade, simbolini odtenki utipavanja naše duhovne narodne biti, začno prav ob izrezljani in z nageljni okrašen zibki, v pomlad življenja in v rast dmeravanja, mimo vsovanj, petja in rožmarina v svate in gode, ki jih spremlja od fare do cerkve in nazaj tisoč slikovitih slik ki nam odkrivajo življenja pol naših dedov in naših očetov. In od svatov gre do običajev dalje v testament in smrt, spremlja naravo in njeno izpreminjanje, njeno življenje darovanja, rasti in počivanja. Nolepše in najgloblje pa doživlja naš človek praznike in običaje, kjer se njegove razmerje naveže na Boga, v katerega je naš rod zaupal v vsej svoji zgodovini v živi občuteni in življenjski veri. Tako toplete je šlo preko mrzlega ledu, z ledenega snega in ivja ob Božiču, ko

je šel gospodar po dvoru, po svoji domačiji s kadilom in močel prosil, da se nekaj svetločnega blagoslova naseli tudi v njegovi hiši. Toliko narodove duše, toliko one prave in nepokvarjene, prabitne, resne in osnovne narodove vsebine se očituje v njegovem izražanju in življenju velikih praznikov. Naj bo to Božič, praznik v smreču in mahčevju, ob pastrecah jasih in kolaču, naj bo to Novo leto s kaledniki in nedolžnimi otročiji na tepežni dan, naj bo to Vstajenje Velike noči, — kar koli, spoznal boš, da je za vsoto iskrenostjo in za vsoto srčno toploto slovenska duša za katere obraz se čim danes z vsem ognjem, z vsem b r nim in neupogljivim duhom v zavesti, d brez vseh teh svetlinj nismo nič, postane mo čudje — živili, brez karakterja, n brez duše, postanemo brezosebni stivori, z nekaj mesene energije, ki lahko da svoje zadnje kaplj k krvi za goljufivo gospodar sko srečo, za prospeh židovske veleindustrije, velekapitala, ki je mozaik števil kartelev in trustov, brez duha in morale.

V tem zmoderniziranem kolosu, ki j zatrl vsako moralno zakonitost, vsak preprosto človekovo čustvenost in ga nadomesti z bajko o nekem človeškem bratstvu in tovarštvu, ne oziraj č se na narainost in individualne človekove težnje nadmestujot vse to s pripadnostjo k rdeči internacionali, — nam ni prestora nam ne more biti prostora. Preveč trdnj in globoka je naša vera v Boga, preveč smo združeni z našo zemljo in našimi demovi, ki dajejo vsebino in osnovni akord naši narodni simfoniji, ki mora ostati brez disonane, brez vpakvov ne našega nastrojenja, ki samo moti in kvaji lagodni in ponosni ritem našega prostega in svobodnega dihanja.

Vse naše resnično vredno je vzklo iz nas samih, je bilo delo naših rok, naših src in našega razuma. Najrši in najbolj tragičen dokaz za resničnost te trditve je injicirano zlo, ki ga prinaša tuja boljševiška zlaganost, je to usoda naše zemlje, ki je vsa sveta in namučena razpeta na križ, s trnjen kronana in zasramovana po lastnih izgubljenih, ki niso nikdar cenili svojih mater in svojih očetov.

Naš kmet ni poznal rdeče zastave, ne sklenjenega srpa in klavida in nikdar ju ne bi mogel v simbol in veliko vero varstva namestiti na prostor, kjer mu danes visi razpelo. To je utopija, blazna želja in bedni načrti pokvarjenec, ki bi svojo brezduhovnost radi posplošili za ceno smrti lastnega naroda. To pa se ne bo zgodilo, dokler bo kdo od nas še živ, naš nepokvarjeni kmet in vsak, ki mu je vera očetov nad vse draga. Vsako uro nas je več, vsako uro nas bo več sklenjena kolona neupogljivega branika, trdnega sklon na našim narodnim blagom. Samo preko naše krvi in preko naših življenj bi mogla iti pot naših sovražnikov. Pa tudi v tem ne bi dosegli svojega cilja, preveč je naše krvi in oni in njihovi načrti bi se v njej utopili.

Mi trdno zaupamo v Boga, verujemo, da življenja naroda ni moči ugonobiti, če je v narodu le trohica volje po življenju. In v našem narodu je to mnogo in dokaz jo bo, da jo bodo čutili oni, ki so mu smrt namenili.

Morda še ni zadnja pestalja tega križnega pota človeka, ki je šel za dobrim in za besedami materinimi. Morda je pred nami Golgota najtežje preizkušnje, ko bo dokončno moral pasti eden od dveh. Kolikor težak in krvav naj bi že bil ta zadnji spoprijem, mi ne bomo tisti, ki bodo klenili. V najhujšem in najbolj trpečem bomo v duhu zrlj življenje, ki si ga bomo priborili po Kalvariji, — cvetno slovensko Veliko noč.

Stanko Sedlak.

Zimska pomoč

Iz pisarne odbora za »Zimsko pomoč« smo prejeli:

Hišni lastniki in Zimska pomoč

Hišni lastniki oziroma njihovi zastopniki in pooblaščenici v Ljubljani se opozarjajo na člen 6 naredb g. prezidenta pokrajinske uprave o pobiranju prispevkov za Zimsko pomoč. (Službeni list z dne 22. dec. 1943. št. 57/102.) Ta člen se glasi:

»Vsi imetniki stanovanj (stanovalci v lastnih zgradbah, stanovanjski najemniki, stanovalci v servitutnih stanovanjih itd.), v katerih prebiva manj oseb kakor je sob, plačajo ob novem letu 1944 v korist Zimske pomoči enkratni prispevek v višini 2% celoletne kosmate najemnine, oz. po davčnem oblastvu ugotovljene najemne vrednosti.

Za sobe se štejejo tudi kabineti in poselske sobe, izvzeti pa so sobe, kabineti in poselske sobe, ki služijo imeniku stanovanja v poslovne namene, kakor n. pr. ateljeji, krojašnice in šivilske delavnice itd.

Hišni lastniki ali njihovi zastopniki in pooblaščenici so dolžni zbrati od prizadehtih koristnikov stanovanj prispevke in jih do 15. jan. 1944 s seznamom plačnikov oddati ustanovi Zimske pomoči.

Člen 7 cit. naredb odreja, da se bodo prispevki, ki ne bi bili o pravem času vplačani, izterjali z izvrzbo po II. poglavju zakona o obnem upravnem postopku. Poleg tega se kaznuje kršilci te naredb z globo do 1000 lir v korist sklada Zimske pomoči.

Podnajemniki, ki niso imetniki stanovanj, torej ne plačajo tega prispevka. Kot stanovalci se upoštevajo vse osebe, ki bivajo v stanovanju skupno z imetnikom stanovanja (ne le družinski člani). Glede stanovalcev se upoštevajo stanje, ki je bilo na dan uveljavitve cit. n. j. stanje dne 22. XII. 1943. Vsi imetniki lokalov se smatrajo one, ki imajo imetnikovo stanovanja pretežno namene.

Hišni lastniki ali njihovi zastopniki in pooblaščenici naj čimprej oddajo od prizadehtih imetnikov stanovanj s seznamom vred tudi že zbrane prispevke v pisarni Zimske pomoči v Ljubljani. Puciničeva ul. 9. I. nadstropje. Ta seznam plačnikov naj vsebuje sledeče podatke: Ime, priimek in naslov hišnega lastnika (ter eventualnega njegovega zastopnika ali pooblaščenca); ulico in hišno številko, kjer bivajo prizadehtni imetniki stanovanj; ime in priimek imetnikov stanovanj; število oseb, ki prebivajo v stanovanju; celoletno kosmato najemnino oziroma najemno vrednost; 2% prispevek letne najemnine, datum in podpis hišnega lastnika oziroma zastopnika.

Hišni lastniki oziroma njihovi zastopniki in pooblaščenici morajo javiti Zimski pomoči tudi one prizadehte imetnike stanovanj, ki bi ne plačali tega prispevka. Vse nadaljnje informacije o tem daje pisarna Zimske pomoči.

Simfonični koncert v korist »Zimske pomoči«. V ponedeljek, dne 17. t. m. bo priredil Wehrmachtssender, Ljubljana, s povečanim radijskim orkestrom simfonični koncert, katerega dohodki so namenjeni letošnji zimski pomoči. Koncert bo dirigiral dirigent D. M. Šijanec. Vstopnice bodo v predprodaji od srede jutraj dalje v knjižarni Glasbene Matice. Koncert se bo vršil v veliki uniojski dvorani. Spored in ostalo bomo še priložili.

Gosna Peršič Minka je darovala za Zimsko pomoč lir 100 namesto cvetja na grob pokojne tete Sartori Josipine.

V Ljubljani se pojavljajo razni nabiralci prispevkov, zato Vas opozarjamo, da ne naredate. Darujte res samo za Zimsko pomoč.

Opozarjamo občinstvo, da se morejo plačevalci prispevkov za Zimsko pomoč pri vseh denarnih zavodih v Ljubljani. Za informacije glede »Zimske pomoči« kličite: 47-71 (int. 44). Prostori »Zimske pomoči« so v Puciničevi ulici 9/I levo. Denarne prispevke pošiljajte ob čekovnih polničnih pa »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — ček račun 16.580-4.

Kratka poročila iz vsega sveta

Stockholm, 8. januarja. List poljskih komunistov v Sovjetski zvezi »Volno Pol'sk« napada po moskovski vesti švedskega lista »Nya D gligt Allehand« najostreje poljsko emigrantsko vlado v Londonu, češ da je izgubila v »slepi ulici«.

Hadersleben, 8. januarja. V Grottefju na D nskem je neki deček našel nekaj fosforne bombe in vtaknil nekaj njenih kosčkov v žep. Zaradi telesne toplote se je fosfor vnel, tako da sta mladenčetu zgoreli nogi. V bolnišnici je podlegel težkim poškodbam.

Helsinki, 8. januarja. Kakor poroča »Uusi-Suomi« iz Stockholma, je dosedanj tretji tajnik ameriškega veleposlaništva v Londonu, Edmund Gullion, ki je bil imenovan za novega ameriškega odpravnika poslov na Finskem, odpotoval iz Londona čez Stockholm v Helsinki, kjer ga v kratkem pričakujejo.

Zeneva, 7. januarja. Epidemija črnih koz je sedaj izbruhnila v zelo okutni obliki v vseh delih New Delhija, poroča »Times« Polovica bolnikov je v življenjski nevarnosti, mnogo pa jih je že umrlo.

Tokio, 7. januarja. Tokijski časopisi javljajo, da bo v aprilu letošnjega leta izvršeno velkopotopno znanstveno potovanje v puščavo Gobi. Te ekspedicije se bodo udeležili pomembni japonski znanstveniki.

Mersina, 7. januarja. Sultan El. Atráš, ki je l. 1925 vodil upor Druzov proti Francozom, je umrl v starosti 70 let.

Izmir, 8. januarja. Židovska poročevalska agencija SITA javlja zaskrbljenostjo o širjenju antisemitškega gibanja v Zedinjenih državah. To gibanje je najmočnejše v trgovskih okrajih Bostona, Chicaga in New Yorka, kjer ljudje bojkotirajo židovske trgovine.

Buenos Aires, 7. januarja. V četrtke je bila v Argentini otvorjena nova letalska prometna praga med Buenos Airesom in Territorio Misiones v severovzhodni Argentini. Na tej pragi bodo obratovali trimotorni Junkersi 52.

Gospodarstvo

Izselitev Hrvatov

iz Spodnje Štajerske in Gorenjske

Te dni je bil na Spodnjem štajerskem in Gorenjskem objavljen razglas nemške hrvaške preselitvene komisije v Mariboru glede preselitve hrvaških državljanov in pripadnikov hrvaškega naroda iz Spodnje Štajerske in iz zasedenih področij Koroške in Kranjske. Med Nemčijo in Neodvisno Državo Hrvaško je bil 11. avgusta preteklega leta sklenjen sporazum, ki omogoča preselitev hrvaških državljanov in pripadnikov hrvaškega naroda, ki stanujejo na področju Spodnje Štajerske in zasedenega ozemlja Koroške in Kranjske, v Neodvisno Državo Hrvaško. Kot izseljniki v smislu te naredb se smatrajo brez nadaljnjin formalnosti vsi oni, ki jih je doslej nemško-hrvaška paritetna komisija priznala kot pripadnike hrvaškega naroda. Vsi ostali morajo svojo odtoditev za preselitev prijaviti v treh mesecih pri nemško-hrvaški preselitveni komisiji v Mariboru s predložitvijo dokazov o hrvaškem državljanstvu ali o pripadnosti k hrvaškemu narodu. Preselitveni upravitelci lahko oddajo prijave tudi preko diplomatskih in konzularnih zastopstev ali preko hrvaških upravnih oblasti. Le oni upravitelci ki brez lastne krivde ne morejo v določenem roku predložiti prijave, bodo lahko prijavo podali tri mesece po prestopu ovire. Prijave za preselitev bodo upravitelci lahko predložili ne glede na sedanje članstvo pri Štajerski domovinski zvezi ali Koroški ljudski zvezi.

Prijavo za preselitev lahko vrhu tega predajo pripadniki hrvaškega naroda, ki so pred 11. avgustom lanskega leta imeli stalno bivališče na Spodnjem štajerskem ali v zasedenem ozemlju Koroške in Kranjske in sedaj stanujejo na Hrvaškem ali pa v drugih področjih Nemčije. Končno se lahko priključijo fizične in juridične osebe, ki imajo sedež v Neodvisni Državi Hrvaški in imajo na področju Spodnje Štajerske ter v zasedenem ozemlju Koroške in Kranjske nepremično premoženje, ki so ga pripravljani zamenjati za enakovreden nadomestek na Hrvaškem.

Preselitvena izjava družinskega poglavarja velja za vse člane dotičnega gospodinjstva in tudi za take osebe, ki same ne izpolnjujejo pogojev za preselitev. Zena, otroci in ostali pripadniki družine nad 18 let starosti pa lahko za sebe v roku dveh mesecev ugovarjajo proti preselitvi.

Preselitev se more izvršiti v okrajih Brežice in Trbovlje do konca januarja t. l. v okrajih Ptuj in Ljutomer do 15. maja t. l. v celjskem okraju do 31. avgusta in v ostalih področjih do 31. decembra t. l. Izselniki lahko carine prosto prenesejo svoje premočno premoženje v Hrvaško. Kolikor puste v Nemčiji premočnega premoženja, se bo to premoženje obračunalo in bodo dobili nadomestek v naravi in v enaki vrednosti iz premoženja, ki so ga na Hrvaškem pustili nemški izseljniki. Delavcem, nameščencem, obrtnikom in podjetnikom je v Hrvaški zajamčena enakovredna zaposlitev.

Izredna obilica živil na rumunskih trgih

Kakor je znano, je imela Rumunija lani rekordno letino, ki je prekosila vse dosedanje. Pridelek ni bil obilen samo v žitaricah, temveč je bil dosežen izreden donos v skoraj vseh panogah kmetijske proizvodnje. Poročali smo že, da je imela rumunska vlada v početku skrb, kam bo izvozila presežke žitnega pridelka. Te skrb je bile seveda preuranjene, kajti odjemalcev za živila v Evropi ne manjka in pride v poštev le vprašanje prevoza in začasnega skladiščenja. Rumunska vlada je medtem sklenila dogovor glede izvoza žita v Finsko, Švico in Turčijo, pretežni del pšenice pa bo odkupila Nemčija.

V izrednem obsegu se je lani povečala tudi proizvodnja sladkorja. S sladkorno peso posejana površina je znašala v lanskem letu 79.100 ha in se je skoro podvojila v primeri z letom 1942, ko je znašala 41.300 hektarjev. Proizvodnja sladkorja v pesi se je povečala od 60.040 ton v letu 1942 na 155.560 ton v lanskem letu. Tako je bila proizvodnja sladkorja v lanskem letu za 159% večja nego v prejšnjem letu. Rumunija ima letos tudi prav znaten presežek graha in fižola. Da se omogoči vnovčenje tega presežka, je bila zveza rumunskih kmetijskih združenj s posebnim zakonom pooblaščenca, da odkupi in izvozi 2000 vagonov graha.

Ze lani v jeseni je rumunska vlada pričela oblike kmetijskih pridelkov postopno ukinita racioniranje, pos meznih živil, ki se sedaj lahko nabavijo v neomejenih količinah. Povsod ponujajo kmetje na trgih velike količine najrazličnejših živil, zlasti za praznike je bila ponudba na trgih posebno obilna, kar nam priča zlasti vest, po kateri je v Buk resti ostalo na trgu navzile znatnemu povpraševanju neprodano 850 glav goveje živine in 1250 svinj. Nadalje niso našli na trgu kupcev za 220.000 kg slanin in 20 vagonov svinjske masti.

Načrti za izgraditev madžarske trgovinske mornarice

Na iniciativo madžarske vlade je bila v vsej Madžarski prirejena anketa o vprašanju, kaj je treba že sedaj storiti, da se čim bolj olajša prehod madžarskega gospodarstva iz vojne proizvodnje v normalno proizvodnjo. Kakor poročajo iz Budimpešte, so na anketi postavili predvsem vprašanje, kako naj se po vojni po primernih cenah omogoči izvoz žitnega presežka. Madžarska bo morala na leto izvoziti okrog 2 milijona ton žita. Pri tej priliki je generalni direktor Nacionalne družbe za dunavsko plovo in proste luke Bornemisza na posebnem sestanku gospodarstvenikov predložil nujno potrebo, da si Madžarska izgradi lastno trgovinsko mornarico, kajti madžarsko žito bo na svetovnem trgu konkurenčno le tedaj, če bo omogočen neposreden izvoz po ceneni vodni poti. Ze v teku vojne je Madžarska zgradila prve dunavske ladje, ki so grajene ne samo za promet po Dunavu, temveč tudi za prevoz po morju, tako da odpade prekladanje iz rečnih ladij na pomorske. Ze sedaj mora Madžarska misliti na to, da si zgradi primerno število takih ladij in to ne samo za izvoz žita, temveč tudi za namenoma, da prevzamejo madžarske ladje tudi ves promet Madžarske s prekomorskimi državami. Drag prevozní stroški po železnih najbolj obremenjujejo cene žiti. Z lastno trgovinsko mornarico lahko Madžarska prihrani n leto do 80 milijonov dolarjev na devizah za prevoz v prometu z inozem-

stvom. Izgraditev lastne trgovinske mornarice je po mnenju generalnega direktorja Bornemisze že samo zaradi izvoza žita nujno potrebna. To ni romantična ideja, temveč nujna praktična razmotritvanja. Po vojni se bo uvozna potreba surovin znatno dvignila.

V letu 1939 je znašal blagovni promet Madžarske s prekomorskimi državami 1.52 milijona ton; od tega je odpadlo 1.15 milijona ton na izvoz in 0.37 milijona ton na uvoz. Če bi hotela Madžarska vse to blago prevoziti na lastnih kombiniranih rečnih in pomorskih ladjah, bi potrebovala 127 takih ladij po 1000 ton. Izgraditev mornarice bi se izplačala že samo s tem, da bi bil omogočen cenen prevoz žita brez večje obremenitve devizne bilance. Generalni direktor Bornemisza je ugotovil, da doslej v ur dnuh in zasebnih gospodarskih krogih temu vprašanju niso posvetili zadostne pozornosti. Četudi so bili napravljene prvi poskusi, v zadnjem času pa kaže madžarska vlada polno prizadevanje, da popravi, kar je bilo zamujeno. Pričakovati je, da bo tudi še nekaj let po vojni pomanjkanje žitnega tovarna. Zato je treba že sedaj posvetiti vso pozornost izgraditvi lastne trgovinske mornarice, ker ne more biti madžarsko gospodarstvo odvisno od dobre volje tujih paroplovnih družb pri izvozu kmetijskih proizvodov in uvozu surovin, ne glede na to, da bo sicer primorana žrtvovati znatne vsote deviz za ta prevoz.

GOSPODARSKE VESTI

Madžarska trgovinska politika. V zadnjih tednih je pokazala Madžarska veliko prizadevanost pri sklepanju trgovinskih sporazumov s sosednimi državami. Tako so bila v decembru zaključena trgovinska pogajanja s Slovaško pri čemer je šlo predvsem za določitev fiksnih cen za blagovno izmenjavo. Pri številnih vrstah izvoznega blaga je uspelo zajamčiti stalne cene, kjer pa to ni uspelo, je bil uveden na madžarski in slovaški strani sistem premij. Novi dodatni kontingenti se nanašajo na dobavo moke in žita iz Madžarske v Slovaško. Z novim sporazumom je bil znižan v potniškem prometu tečaj za madžarski pengő od 5,90 na 4 Ks. — Madžarska je sklenila trgovinski sporazum tudi s Finsko. V tej pogodbi je predvideno znatno povečanje blagovne izmenjave. Madžarska bo dobavljala Finski 2000 vagonov žita in 100 vagonov graha in čebule, nadalje znatnejše količine sočiva, sadne meze in tobaka. Znaten kontingent je predviden za zdravila in droge. Finska pa bo dobavljala Madžarski celulozo, papir in izdelke iz lesa. — Nadalje povečanje prometa je predvideno v prometu z Bolgarijo, ki se je že doslej v primeru z letom 1939 počel tvoril. Bolgarija izvažava v Madžarsko predvsem tobak, pa tudi železno rudo in premog, ki se dovajata po vodni poti. Bolgarija bo vrhu tega nudila Madžarski izkušnje, ki jih je v zadnjih letih dosegla v proizvodnji olja iz koruznih kali. Letos bo Bolgarija pridobila 120.000 metriskih stotov takega olja in znatne količine oljnih pogač za živinorejo. Bolgarski strokovnjaki bodo pomagali Madžarski pri gradnji slinih naprav na Madžarskem.

Novo priznanje štajerskih kokoši. Kakor v prejšnjih letih so se tudi letos gojitelji štajerskih kokoši iz Štajerske udeležili preizkušnje za razne vrste kokoši v Kitzingu na Bavarskem. Rezultati te enoletne preizkušnje so bili izredno zadovoljivi. Preizkušnja se je nanašala na štajerske kokoši, na italijanske kokoši, kokoši pasme Leghorn in sumtalske kokoši. V povprečju so vse kokoši znesle 221 jajc v letu. To je prav visoko število, zlasti če se upoštevata, da krma ni bila tako izbrana, kakor pri slinih poizkusih pred vojno. Največje povprečje so dosegle štajerske kokoši namreč 231,4 jajca v letu, italijanske kokoši 227,6, kokoši leghorn 223,3 in sumtalske kokoši 217,6. Pri tem je zanimivo, da so sumtalske kokoši, ki so pokazale najnižje letno povprečje, znesle največ jajc v zimski dobi. Značilna je tudi potrošnja krme v razmerju s težo znesenih jajc. Za 1 kilogram znesenih jajc so potrošile sumtalske kokoši 1,64 kilograma krme, štajerske kokoši 1,75 kg, kokoši Leghorn 1,93 kg, italijanske kokoši 2,13 kg. Te številke znova potrjujejo, da štajerske kokoši izredno dobro izkoristijo potrošeno krmo.

Zlata maša zaslužnega tržaškega župnika

Trst, v januarju.

Praznik Treh kraljev je bil pomemben dan za naš škedenj, ki je na slovesen, ganljiv način proslavil 50letnico mašništva svojega splovanega, zaslužnega župnika Josipa Macarola. Slavljenec je po rodu iz Sv. Križa pri Tomaju na Kracu, kjer se je rodil leta 1868. Po končani srednji šoli se je odločil za duhovniški poklic in vstopil v gorisko osrednje semenišče. Dne 4. januarja 1894 je prejel mašniško posvečenje, dva nato je pel novo mašo pri Sv. Antonu v Trstu. Imenovan je bil za kaplana pri Sv. Jakobu, leta 1903 pa za kontoveljskega župnika. Leta 1908 je opstal škedenjski župnik. Polnih 36 let župnišuje škedenjskim vernikom in je ves čas posvečal svojo skrb cerkvim in potrebam. Njegov poseben pones je škedenjski cerkveni zbor, ki uživa sloves po vsej tržaško-koprski županji. Leta 1919, ko je obhajal 25letnico mašništva, je bil imenovan za konzistorialnega svetnika. 20 let pozeje pa je postal deležen odlike papeževnega tajnega komornika, imenovan je bil za monsnjorja. Za sv. Tri kralje se je škedenj spomnil svojega župnika. Duhovščina in množica vernikov ga je spremljala v cerkev k slovesni daritvi zlate maše, med katero so peli na koru R. C. ievce pastoralno mašo ob spremljavi orkestra. Mons. Josip Macarol je prejel te dni čestito čestitki, šopkov in daril v znak naklonjene vdanosti vernikov ob njegovem zlatem mašniškem jubileju. Spomnili so se ga z iskrenimi čestitkami še voščili tudi v Ljubljani in drugod bivaajoči škedenjski rojaki.

V Palestini protežirajo žide

Zeneva, 10. januarja. Preiskava o zvišanju življenjskih stroškov, ki jo je v Palestini izvedlo ameriško trgovinsko ministrstvo, je pokazala, da arabska mesta mnogo bolj trpe zaradi inflacije, kakor pa židovska. Ta preiskava, o katere uspehih poroča uradno glasilo ameriškega trgovinskega ministrstva »Foreign Commerce Weekly« očitno dokazuje, da se arabsko prebivalstvo Palestine pri preskrbi z živili in z drugimi dobrinami sistematsko zapostavlja.

Uničevanje tolovajev na Balkanu

Berlin, 9. januarja. Na Balkanu je bilo v zadnjih dneh v besčnih in hrvaških gorah znova uničenih več komunističnih tolp. Pri uspehih so bili posebno udeleženi iz kosaki oddečki. Poizkus neke okoljene tolovajske skupine, da bi se prebila, jo je stal 150 padlih. Ostanki so se zatekli v gorske prepele in soteske, kjer jih kozacki zasledujejo štiri nadaljnje skupine so bile uničene pri Sarajevu. Izgubile so več sto mrtvih in številne ujetnike, mnogo prisilnih mobilizirancev pa je prostovoljno prestopilo.

Tudi v Grčiji je bilo onesposobljenih več tolp. Zaplenjena je bilo mnogo orožja in uniform. Bolgarski bataljoni, ki so se udeležili čistilni operaciji, poročajo, da je bilo med uničenimi komunističnimi roparskimi skupinami tudi nekaj britanskih častnikov kot vodij.

V nekem odseku bojščev v okolici Banje-luke, ki so že v prejšnjih dneh zaman padali, so imeli tolovaji ki so nosili deloma ukradene nemške uniforme, da bi v danem primeru lažje ušli, 358 z nesiljivo nastetih padlih. Nadaljnje velike izgube so imele tudi v drugih bosanskih krajih. V srednji Dalmaciji je uspelo uničiti štad neke komunistične tolpe. V severni Črni gori so izgubili tolovaji na nekem mestu 27 p. d. h. 20 ranjenih in 16 ujetih.

Kljub očadenemu terorju boljševiških komisarjev poizkušajo vsak dan številni tolovaji prebegniti k nemškim četam. V enem dnevu je v dveh odsekih prešlo k Nemcem 90 mož. Predvsem so to Italijani in Srbi, ki jih smatrajo komunisti vedno bolj za narodnostno sumljive člene tolp. Postopanje komunistov z italijanskim generalom Auxiljem in z večino častnikov štaba Badoglijeve vdane divizije »Venezia«, je značilno z boljševiške tolovaje. Po izpovedbah pobeglih tolovajev so komunisti pred nekaj dnevi posttrčili badoglijevske častnike v črnogorskem mestu Beranah. Po 8. septembru se je Auxilio najprej priključil črnogorskim nacionalistom, ki jih je potem, ko so se približale komunistične tolpe, pustil na cedilu. Priključil se je slednjim in je s tem z krivil smrt številnih črnogorskih in srbskih nacionalnih borcev. Njegova divizija, ki je bila uporabljena večinoma proti muslimanskim samozaičnim oddelkom v Sandžaku in Hercegovini, je utrpel težke izgube. Vse kaže, da so se sedaj komunisti maščevali temu izdatku in v njegovim tovaršem, ker je del moč, ki jih je brez prejšnjega vprašanja pripeljal k tolovajem, izkoristil vsako možno priliko, da je lahko pobegnil.

Hvaležnost bosanskega prebivalstva, ki je osvobodeno komunističnega terorja, prihaja najpristneje do izraza med sedanji mi moh mešanimi, katoliškimi in pra-

voslavnimi prazniki. Posebno prisrčno so bili sprejeti nemški oddelki v Tuzli, ki je prišla z izdaštvom oktobra pod komunistično oblast, ki pa je bila pozneje zopet osvobodena. Oblasti, prebivalstvo, ženska udruženja in redovnice temkajšnjega velikega samostana so obdarile poleg hrvaških tudi nemške rančene v bolnišnicah ter jim s tem izrazile največje priznanje.

Beograd, 10. jan. K nesprotujočim si vestem londonskega poročevalskega urada o nekem domnevnem izkrcanju zaveznikov ob dalmatinski obali, ki deloma priznavajo, deloma zopet zanikajo to operacijo pripominja »Novo vreme«, da je to vse skupaj le živčna vojna proti južnovzhodni Evropi. Angličje se na zelo motijo, če mislijo, da bodo imeli od takih sredstev kake koristi. Nemška vojska pričakuje invazije z največjim mirom. Nemški čete so na vseh obalah evropske celine pripravljene, da odbijejo vsako podjetje evropskih sovražnikov.

Berlin, 10. januarja. S podporo albanskih nacionalistov je bilo pri čistilnih operacijah vedavno zajetih 119 badoglijevskih Italijanov. S tem je usoda kaznovala znet novo skupino teh izdajalcev, ki so v septembru misli, da se bodo Angličji in Američani v nekaj dneh izkrcali na Balkanu ter da bodo nato v njihovem spremstvu lahko oplenili dosedanjega vladarja in zvestega zaveznika.

Kronika

* **Novi guverner Rima.** Z dekretom fašistične republikanske vlade je bil imenovan za guvernerja mesta Rima advokat Giovanni Orgera, vpolni prostovoljec in bivši župan mesta Napoli.

* **Smrt italijanskega pisatelja.** V Firenzi je umrl pisatelj Enrico Novelli, ki je pisal pod imenom Yambo. Pokojnik se je rodil pred 67 leti v Fisi ter je bil sin italijanskega igralca Ermeta Novelli. Pisal je v prvi vrsti romane s pustolovsko vsebino.

* **Velika škoda zaradi terorističnih napadov v Zürichu.** Iz Zadra poročajo, da je v mestu zaradi napadov angloameriških bombnikov nastala velika škoda, in sicer so bili v veliki meri poškodovani zlasti hrvaški kulturni spomeniki.

* **50. letalski alarm v Bernu.** V petek prošlega tedna so imeli v švicarskem mestu Bernu 50. letaški alarm. Znak za vzbujo so dali zaradi nekega ameriškega bombnika, ki je preletel švicarsko prestolnico ter je moral zaradi domaćih lovcev pristati na zemlji.

* **Meteor nad Lienzom.** V četrtek, dne 6. januarja, okrog 18. ure zvečer se je prikazal nad gorskim masivom Dolomitov velik meteor. Opisal je za veliko brzino lok nad Lienso dolino ter izginil s svetlim, rumenkasto-rdečim sijem v smeri proti Iseltalu. Za meteorjem se je še nekaj časa vlekel šop svetlih žarkov, ki so polgona ugašali s svojim iskrovitim repom. Ljudje domnevajo, da je meteor padel na zemljo nekje v gorskem masivu Velikega Kleka.

* **Ženska delovna služba na Norveškem.** V lanskem letu je bila ženska delovna služba na Norveškem razširjena na 45 taborišč. Dekleti so pomagali izvečine pri kmetijskih delih.

* **Stavke v Ameriki vedno pogostejše.** V prvih 11 mesecih lanskega leta je bilo po podatkih statističnega urada Zedinjenih držav v Ameriki 3425 stavk.

* **Tragedija dunajskega japonskega para.** 33letni uradnik v neki dunajski palači Leo Fidi je proti koncu minulega leta napravil izlet v Gotserje, kjer je obiskal svojo ženo, stanujočo pri njeni ovdoveli materi. Fidi je skušal ženo prepričati, naj se vrne na Dunaj. Žena pa ni hotela pristati na možovo vabilo in tako sta se zakonca spila. Fidi je potegnil samokres in ustrelil najprej ženo, potem pa se sebe. Nesrečnika zapuščata 11 mesecev starega otroka.

* **37 stopinj pod ničlo na Finskem.** Na Finskem so pred kratkim zabeležili največji mraz v letošnji zimi: namreč 37 stopinj pod ničlo. To temperaturo so zabeležili v Kittilaji, približno 100 km od najsevernejše točke finskega ozemlja.

Pojasnilo

Pokojninskega zavoda

Prejeli smo: V Vašem cen. dnevniku »Jutro« z dne 5. t. m. ste priobčili članek pod naslovom »Težak položaj upokojencev Pokojninskega zavoda«, v katerem se trdi, da Pokojninski zavod ni nifesar ukrenil za izplačilo božičnice in 30% povisa rent. Da bo javnost slišala tudi drugo plat zvonca, Vas prosimo, da priobčite naslednje stvarno pojasnilo:

V sedanjem vojnem času je Pokojninski zavod dvakrat zvišal rente preko okvira, določenega v bivših jugoslovanskih pravnih določbah. Prvič so bile zvišane rente od 1. novembra 1941 dalje za 5 do 15%, minimalne rente pa celo od 15 do 216%. Drugo in znatnejše zvišanje rent je bilo uveljavljeno 1. julija 1942: rente so bile zvišane za 30%, pri invalidskih in starostnih rentah pa so bile uvedene določke za ženo in za otroke po 80 lir mesečno.

Upravni odbor Pokojninskega zavoda je na svoji seji dne 28. decembra 1943 sklenil tretje zvišanje rent, in sicer, da se rente zvišajo za nadaljnjih 30%, doklade za ženo in za otroke od 80 lir na 150 lir mesečno, torej za 86%. Ta sklep je bil dne 31. decembra 1943 predložen šefu Pokrajinske uprave, da ga odobri.

Mimo teh rednih zvišanj rent je Pokojninski zavod izplačal potrebnim rentnikom v letu 1943 dvakrat izredni enkratni prispevek: v oktobru rentnikom po 250 lir, za ženo in za vsakega otroka po 100 lir, dvojnimi stroti po 200 lir; v decembru pa rentnikom po 500 lir, za ženo in za vsakega otroka po 200 lir, dvojnimi stroti po 400 lir.

Pripomniti je treba, da Pokojninski zavod ni od nikogar financiran ali subvencioniran, temveč da je navezan le na prispevek svojih zavarovancev in njihovih delodajalcev in da mora skrbeti tudi za bodočo preskrbo sedanjih zavarovancev.

Kultura

Forsterjev »Robinson« v Drami

Vprašanje mladinskih predstav, ki vzgajajo gledališki kader njegovega občinstva v prihodnosti, je v naši Drami že nekaj časa pereče. Golieve mladinske igre, ki so bile malone edine dolga leta na repertoarju, so v svojem rodu dobre, vendar je v zadnjem času čutila tudi mladina, da so že preigrane in ne morejo več mikati s prejšnjo svežo silo. Drugi domači, a tudi tuji avtorji so prišli le poredkoma do besede. In vendar so mladinske igre važen del sezonskega repertoarja in bi jih ne smeli za nemarjati. Novi dramaturg prof. Janko Moder je posvetoval temu vprašanju članek »Ob mladinski igri« (v najnovejšem dramskem »Gledališkem listu«). Tu se dotika celotne problematike mladinske drame in nje uprizarjanja in pravi med drugim: »Slovenske revščine v mladinski igri ni krivo samo napočeno in preozko dojemanje pisateljev in vzgojiteljev, ne samo preobličeno in prenašano skrbno uprizarjanje del samih, ampak posebno zadnji čas tudi neupravičeno monopoliziranje na tem področju, ki je rodilo nezdravo letargijo. Smiselno tekmovanje bi verjetno pokazalo lepe sadove. In v takem tekmovalstvu je najbolj tudi rešitev s slepega tira« Pisec pravi nadalje: »Šele ko se bo dočela prenovilo naše gledanje na mladinsko književnost, ko bo mladinska igra enakovredna vrstnici tragedije in komedije, ko se bo gledališče lotevalo z enako resnostjo in ljubeznijo, šele takrat bo tudi pisatelja zamikal problem, ki mu mogoče že dolgo zori v duši. Pa ne vsakega! Le tistega, ki je notranje zdrav in mlad, starec pa se bo še naprej bolno oklepal smidlad in stopal za lepimi starimi časi, ko so igrali »Princa Janca« in hudobnega Miha«.

* **Tri smrtni obsodbe v Bologni.** Nemško vojaško sodišče v Bologni je izreklo smrtno obsodbo nad tremi uporniki, ki so pripadali razbojniškim tolpom ter so nosili orožje, ne da bi bili do tega upravičeni. Na podlagi te obsodbe so bili justificirani Lino Fornilli, Adriano Brunelli in Giancarlo Riminali.

* **Odvzem častnega meščanstva.** Mestni svet v Imoli je proglasil za neveljavno imenovanje Dina Grandija, bivšega člana velikega fašističnega sveta, za častnega meščana mesta Imole. Grandi je dobil častno meščanstvo dne 28. oktobra 1925.

Iz Ljubljane

Opozorilo policije

Ker se še vedno dogaja, da občinstvo ostaja na cestah po policijski uri (20. ura), se javnost opozarja, da se bodo takim osebam ne le odvzemale osebne izkaznice, ampak se bo proti njim kot nevarnim za javno varnost tudi najstrožje postopalo.

Potrošniškim kuriva

Z ozirom na omejene količine v dobavi premoga smejo po nalogu Pokrajinskega gospodarskega sveta trgovci s kurivom — brez izjeme — oddajati premog potrošnikom samo na januarске odrezke in sicer v količini, znižani za dobro tretjino odrezka. Ostanek bodo potrošniki dobili v tem mesecu šele, ko bo gornja razdelitev izvršena, če in kolikor bo še na razpolago premoga za januarске odrezke. Stranke, ki imajo še zaloge, naj upoštevajo razmere in uvidevno potrpijo, da bodo prvenstveno postreženi oni, ki so brez kuriva; kdor bi tega ne upošteval, lahko pričakuje, da bo pregledni organ pristojne oblasti ugotovil njegovo zalogo. Zaradi tehničnih težkoč se premog v označenih količinah ne bo mogel dostavljati strankam na dom.

Obenem opozarjamo, da trgovci še vedno ne dobijo dodeljenih drv v svrhu razdelitve in ker jih tudi v samokrbi ne morejo nabaviti po maksimalni ceni, naj se potrošniki obračajo za drva še nadalje na Mestno poglavarstvo, Krekov trg 10/I (Mahrova hiša).

Sindiklat trgovcev s kurivom.

* **Nov grob.** Za vedno je zapustila svoje ga, Ana Premrovova-Premmersteinova, po rodu Burgerjeva. Za njo žalujejo sin Vilbald s soprogo in drugo sorodstvo. Na zadnji poti bodo drago pokojnico spremili v torek ob 15. iz kapelice sv. Jožefa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Svojem izrekanu naše iskreno sožalje!

* **Zahvala.** Prejeli smo: Vsem dobrotnikom, ki so srčno rado prispevali v denarju in jestvinah za našo božičnico, ki smo jo praznovali dne 6. januarja v bolnišnici, ko smo se po 33-mesečnem vojnem ujetništvu vrnili iz Peruggije bolni in oslajeni, najlepša zahvala. Daleč od svoje rodne srbske zemlje smo bili deležni vaše tople ljubezni in se vam, dragi dobrotniki, ganjeni iz vsega srca zahvaljujemo, posebno gospe Anici Brajnjkovi, ki je vodila nabiralne prispevke in potrkala s svojo prošnjo na vaše plemenito čustvo. V imenu vseh obdarovancev: Pavel Plamenac, splošna bolnišnica, interni oddelki.

* **Na tivolskem ribniku.** ki je zdaj zamrznjen, se je prikazal pred prazniškom drog, na katerem je deska z napisom: Dirsanje prepovedano, in vendar je bilo na dan Sv. treh kraljev gori polno mladih drsalcev; prav tako naslednje dni. Navidezno protislovje, v resnici pa stara pravila drsalcev. Prostor pod Tivolijem je bil že skoro 70 let uporabljen in najskrbnejše negovan od Ljublj. drsalškega društva, pozneje pa od uprave mestne občine. Na drsališču se je zbirala izbrana družba, kjer je igrala ob nedeljah godba, se prirejale ob razsvetljavi zabave, nastopali umetni drsalci od drugod itd. Občinstvo, ki ga je bilo vse črno ob drevedu nad ribnikom, je z zanimanjem opazovalo vrtenje na drsališču. K lepemu užitku je prispevala tudi krasna okolica, ki jo drugje ni. Za vse to sedanjih rod ne ve, kljub temu pa si mladina še naprej lasti pravico do tivolskega drsališča.

* **Poziv delavcem na delo pri spravljanju snega.** Ljubljansko mestno poglavarstvo poziva vse delavce, ki bi bili voljni prevzeti delo pri spravljanju snega, da se prijavijo Pokrajinskemu namestništvu uradu, nato pa se, kadar pade sneg, s prijavo javijo mestnemu cestnemu nadzorstvu na Ambrozevem trgu št. 7. Delo se prične ob 7. uri zjutraj.

* **Poziv voznikom za odvažanje snega.** Ljubljansko mestno poglavarstvo poziva voznike, ki so letošnji zimo pripravljali odvažati sneg, naj se javijo tiste dni, ko zapade sneg, ob 7. uri zjutraj na Ambrozevem trgu 7 pred pisarno mestnega cestnega nadzorstva. Na delo naj se javijo tudi vozniki iz daljne mestne okolice, zaradi ureditve potrebnih formalnosti naj se pa že prej sami ali po zastopniku prijavijo mestnemu cestnemu nadzorstvu.

* **Zlata tička** je naslov najnovejšega 6. zvezka »Police za male«, ki je nedavno izšla v knjigarni Tiskovne zadruge. Zlata tička je zbirka ljubkih pesmic za otroke, ki jih je spisal Danilo Gorinšek in opremil z živimi ilustracijami M. Bambč. Okusno opremljena izdaja bo gotovo zadovoljila malčke in starše.

* **Licetacija zapadlih predmetov** bo v sredo 12. januarja ob 15. uri v mestni zastavljalnici na Poljanski cesti 15.

* **Za Društvo slepih** je namesto cvetja na grob Terezije Zvanutove darovala 200 lir ga. Antonija Demšarjeva iz Planine. V isti namen je namenov daroval 50 lir.

* **Najnukejši pripomoček za gošpodnike,** kuharice in gospodinjske pomočnice je Gospodinski koledar, ki ga je za leto 1944 izdala knjigarna Tiskovne zadruge.

* **Preskrbite si pravico do Gospodinskega koledarja,** ker gre zaloga h koncu. Dobi se v knjigarni Tiskovne zadruge.

* **Za desničeklo ust in grla** dobite v vsaki lekarni FORMICOT PASTILE!

Z Gorenjskega

* **Smrt vladnega svetnika v Celovcu.** Proti koncu decembra je umrl v Celovcu vladni svetnik Guido Visconti v 81. letu. Nekaj časa je služboval kot sodnik na Kranjskem, potem na Spodnjem Štajerskem, zadnje čase pa je živel v Beljaku in Celovcu. Pokojnik je bil vnet planinar in drsalec.

* **Sestanek v Kranju.** V mestni posvetovalnici v Kranju je bil pred kratkim sestanek nameštencev ondotne blagajne za socialno zavarovanje. Zborovanja se je udeležilo približno sto nameštencev ustanove, katerim je podal ravnatelj zavoda Tropper pregled o delu in stanju blagajne.

* **Trije hrabri Celovčani.** Za junakaško zadržanje pred sovražnikom je bil odlikovan poročnik Maks Kratz z železn. križcem prvega razreda. Nadalje je prejel narednik Janez Lach železni križec prvega in drugega razreda, narednik Oton Lach pa križec za vojne zasluže za meči.

* **Glasbena prireditel v Celovcu.** V sredo, 12. t. m. bodo v Celovcu izvajali Beethoven trio za klavir v B-duru, violinski sonato v e-duru od J. S. Bacha ter Schumannov klav. kvartet v es-duru. Kot koncertanta gosta sodelovala violinist Schmidtner in pianist Schön.

* **Iz Radovljice.** Prebivalstvo radovljiskega okrožja je prispevalo za zimsko pomoč v sedanjih zim 11.717 mark.

* **Rojstva in smrti v Kranjski gori.** V minulem letu 1943, se je v Kranjski gori narodilo 43 novih občanov. V istem razdobju je umrlo 27 oseb. Značilno je dejstvo, da je bilo v območju Kranjske gore leta 1942, 32 porodov, med njimi 10 nezakonskih otrok, leta 1943. pa se je število porodov zvišalo na 41, med njimi pa sta bila samo dva nezakonska otroka. Lansko leto se je v Kranjski gori poročilo 25 parov.

* **Sreča v loteriji.** Desetnik Leonhard Bernard iz Celovca je za božične praznike zadol dobil v loteriji zimске pomoči. Sreča mu je prinesla denarni znesek v višini 500 mark.

* **Nesreča na ledu.** Na nekem koroškem jezeru sta utonila te dni pri drsanju učena Janez Bradac, star 13 let in 11letni Rudolf Kolenc. Tanka ledena skorja se je vrdla pod njima in ni jima bilo več rešitve.

Kaj bi najraje čitali za razvedrilo in pouk? Vse — česar si najbolj želite — najdete v

»RAZGLEDNIKU«

sodobnem obzorniku »Jutrac«, ki vam odpira OKNO V DOMAČI IN TUJI SVET

Ob alarmu zaprite centralne, plinske in vodovodne pipe. Pogasite ognj v ognjišču in v centralni kurjavi ter ugasnite luči!

Hišno zaklonišče naj bo prvenstveno v kletnih prostorih in v onem delu poslopja, kjer je nad njim največ nadstropij. Kjer ni kleti, uredite kak prostor v pritličju, lahko tudi veže in prehode, kjer pa ni vznožja prehoda.

Odstranite železne rešetke na kletnih in pritličnih oknih ali jih vsaj tako preuredite, da se bodo lahko hitro odstranile.

Spodnje štajersko

* **Nesreče.** Develetni Ivan Pečnik iz Slovenskih goric je padel pod voz ter je bil ranjen na glavi. — 59letni posestnik Jakob Kavčič iz Tapanja je padel ter si zlomil nogo v zgornjem delu. — Levo nogo si je zlomil 6letni Ivan Donik iz Sv. Benedikta pri Ptuj. — 36letni pleskar Miha Felkonia iz Maribora je padel na tla in se pri padcu tako poškodoval, da so ga morali oddati v mariborsko bolnišnico. — 56letna Franca Pušnikova iz Ribnice si je zlomila nogo in prav tako leži v bolnišnici.

Iz Gorice

* **Avtobusni promet v Gorici.** S početkom januarja je bil avtobusni promet v Gorici na novo urejen. Tako vozi na primer avtobus na severno in južno postajo samo zjutraj in zvečer, ko prideta vlaka iz Vidma in iz Trsta. V St. Peter pri Gorici avtobus ne vozi več, v Solkan in Ločnik pa vozi samo po trikrat na dan tja in nazaj.

* **Ljudsko gibanje.** Dne 4. januarja so bili v Gorici 4 smrtni primeri, 2 rojstva in 3 poroke.

* **Ranjena.** Iz Rihemberka poročajo: Dne 27. decembra 1943 je šla 25-letna Pavla Cermelj preko polja v bližini domačije, ko je nenadno počil strel. Obledela je z rano na desni nogi. Cermeljeva se zdravi v goriški bolnišnici. Oblastva poizvedujejo za krivci.

* **Nesreča v Grahovem ob Soči.** 19letni Dominik Torkar je bil zaposlen pri popraviljanju mostu v Grahovem. Nalčil je na rame tram, spotoma pa je padel tako nesrečno, da si je zlomil nogo. Oddati so ga morali v bolnišnico.

* **Obstreljen fant.** Neznanci so pri delu na polju nedavno obstrelili 21letnega Svobodo Dobrolo. Zadel sta ga dve krogli. Dobrolo se zdravi v goriški bolnišnici.

* **Nesreča med Gorjanci v Rimu.** V soboto 11. decembra se je primerila med goriškimi slovenskimi rojaki v Rimu smrtna nesreča. Skupina delavcev je ravnoakr pela slovensko pesem, ko je priletela v lokal ročna granata. Eksplozija je zahtevala deset žrtve, od katerih je šest primorskih Slovencev. Med njimi so: 29letni Anton Boškini iz Mirna pri Gorici, 30letni Izidor Kocina iz Medane, 30letni Martin Zidarčič iz Desklej pri Kanalu, 23letni Boris Branjnik iz Štandreja pri Gorici, 31letni Rudolf Petarčič iz Doline pri Trstu ter 22letni Dišot iz Pulja. Ranjeni so bili: Albin Ožbot s Peči pri Mirnu, Rafael Trošt iz Podrage, Karel Jelačić iz Renč in Zorzin iz Tržiča.

Iz Trsta

* **Razstavi v tržaški umetnostni galeriji.** V štirih razstavnih prostorih tržaške umetnostne galerije sta razstavila svoje umetnine Roman Rosćini in Viktor Berganja. Med prvimi obiskovalci razstave je bil tudi tržaški župan.

* **Pogreb F. Colauttija.** Dne 4. januarja je bil v Trstu pogreb oddelkovnega vodje republikanske straže Francesca Colauttija, ki so ga našli mrtvega v nekem gozdu pri Gradopi. Pogreb je bil iz bolnišnične mrtvašnice.

* **Prodaja jabolk.** Prehranjevalno ravnanje v Trstu je razglasilo te dni prodajo večih količin jabolk po 11 lir za kg.

* **Kolesa izginjajo** v zadnjem času v Trstu. Oblastva so zlikovskemu odnašalcu tujih koles že tik za petmi. Sedaj je prišel ob kolo trgovski nameštencev Cesar Ricatti. Kolo je pustil pred neko trgovino v Imbrinjevi ulici. Ko se je vrnil, ni bilo več kolesa.

* **Tramvajska smrtna nesreča pri sv. Jakobu.** Pri Sv. Jakobu se je pripetila te dni usodna tramvajska nesreča, katere žrtev je postal 60letni Dionizij Rangan. Starček je ravno stopal preko tračnic, ko je privozil izza vogla tramvajski voz in ga podrl na tla. Nesrečni Rangan je bil pri prici mrtve.

Iz Srbije

* **Povratek srbskih rudarjev.** Srbski gospodarski minister dr. Nedeljković je te dni sprejel skupino 27 mladih rudarjev, ki so bili pred pol leta poslani v Nemčijo zaradi izpopolnitve v strokovni izobrazbi. Rudarji so ministru poročali, da so bili v Nemčiji tovariško sprejeti. Mudili so se na rensko-westfalskem področju. Sedaj so se z novimi in bogatimi izkušnjami vrnili domov.

* **Smrtna kosa.** Iz Zaječara je prispela vest, da je na svoj god dne 4. novembra 1943 preminula gospa Karolina Jenček roj. Habbe, vdova po podšefu kurilnice, v 62. letu starosti. R. I. P.

Opozorilo

Uprava policije objavlja: Prebivalstvo se ponovno opozarja, naj se ravna strogo po predpisih glede za-temnitve. Zatemnitev mora biti popolna, tako da ne uhaja noben pramen svetlobe na cesto ali pa na dvorišče. Ni dovolj, da so okna, izlozbe ali pa steklena vrata za-štrta samo s tkanino, morajo biti tudi zaštrta s črnim papirjem, da je na ta način preprečeno sleherno uhajanje svetlobe na prsto. Prav posebno pa se še opozarja lastniki in vozači motornih vozil, naj se strogo ravnajo po predpisih glede za-temnjevanja žarometov. Policijski organi imajo strog nalog, da prijavijo sleherno prekršitev. Kazni za malomarne kršitve so zelo visoke in je v lastnem interesu prebivalstva, da zadosti predpisom glede zatemnitve.

Beleznica

KOLEDAR

Torek, 11. januarja: Higin, Božidar.
DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Ko dekleta zorijo...
Kino Sloga: Če ti veter vrata zapre.
Kino Union: Enkrat v letu.

DEZURNE LEKARNE

Daneš: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 17. do 6.30 ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 11. jan., ob 16: Cvrček za pečko, Red terek.
Sreda, 12. jan., ob 16: Normanski knaki, Red A.

* **Dickens: Cvrček za pečko,** komedija v treh dejanjih. Igrajo: Cesar, J. Kovič, M. Skrbinec, Gregorin, šaričeva, V. Juvanova, Levarjeva, Rakarjeva, Režiser: C. Debevec, scena: inž. E. Franz, kostumi: J. Vilfanova.

* **»Vera in nevera«** je naslov Leskovčeve igre, ki jo pripravlja Drama v Skrbniško-vi režiji. Pisatelj je razkril v tej igri eno izmed življenjsko najpomembnejših vprašanj: resnične in samo navidezne vernosti. Globoko je posegel v življenje našega ljudstva in ločil kleno zrno vere od sneti. Zaradi tega vsebinskega jedra ima delo nadpovprečen pomen in vrednost in bo brez dvoma vzbudilo upravičeno pozornost.

OPERA

Torek, 11. jan., ob 16: Prodana nevesta, Red B.
Sreda, 12. jan., ob 15.30: Sneguročka, Red Sreda.

* **B. Smetana: »Prodana nevesta«.** Komická opera v treh dejanjih. Osebe: Krušina — Janko, Ljudmila — Poličeva, Marinka — Polajnarjeva, Miha — Dolničar, Kata — Golobova, Vašek — Banovec, Janko — Slanovec k. g., Kecal — Lupša, cirkuški ravnatelj — Jelnikar, Esmeralda — Barbičeva, Indijanez — Maren. Dirigent: D. Zebre. Režiser: C. Debevec. Koreograf: inž. P. Golovin.

* **Otroci, ki sodelujejo v mladinski opereti »Princeska in zmaj«,** imajo vsak dan skušnjo ob 15. uri v Operi.

RADIO LJUBLJANA

Torek, 11. januarja.

7.00—7.10 Poročila v nemščini. 7.10—8.00 Jutranji pozdrav; vmes od 7.30—7.40 poročilo v slovenščini. 12.00—12.30 Opoldanski koncert. 12.30—12.45 Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00 Koncert glasbe za razvedrilo; igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šiljanec. 14.00—14.10 Poročila v nemščini. 14.10—15.00 Za vsakega nekaj. 17.00—17.15 Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45 Popoldanski koncert. 17.45—18.00 Zdravniška ura. 19.00—19.30 Slovenska ljudska oddaja. 19.30—19.45 Poročila v slovenščini — Napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00 Mala glasbena medigra. 20.00—20.10 Poročila v nemščini. 20.10—20.40 Kadar balerina pleše. 20.40—21.10 Overture in intermezzi. 21.10—21.40 Napevi in ritmi. 21.40—22.00 Prenos beograjske vojaške oddaje. 22.00—22.10 Poročila v nemščini. 22.10—22.30 Glasba za lahko noč.

* **Orodje v zaklonišču naj bo stalno na istem, preglednem in pripravnem mestu.** Priporočila se namestitve v stojalih.

mlajšim utegne biti vendarle previsoka.) Izpolnila je občutno repertoarsko vrzel.

»Trubadur« zopet v Operi

Z nedeljsko predstavo je naša Opera ponovno vstrelila v repertoar Verdijevega »Trubadurja« v režiji in inscenaciji Cirila Debeveca in pod taktirko dr. D. Švare. Opera sodi tudi pri nas — in zlasti si pri nas, kjer je Verdi tako priljubljen — v železni repertoar opernega gledališča in se pojavlja vedno znova na odru, saj ji ni treba pobijati šele pridobivati. Predstavo smo dobili v že znani zadosti vigrani zasedbi ter nam ni mogla obetati nikakih bistvenih novih sprememb in presenečenj. In vendar smo jo vsi pričakovali s svežim zanimanjem. Predvsem je veljala pozornost tenoristu Iv. Francu, ki je nastopil kot gost v naslovni vlogi Manrica, in dirigentu dr. Danilu Švari, ki je po dveletnem predsedstvu zopet obnovil svoje po kvalitetnem doprinosu tako pomembno delovanje v slovenski Operi.

Pri Franclovcem Manricu smo z neko upravičenostjo pričakovali, da nam pevec, ki se je pred leti na deskah ljubljanskega gledališča s tolikimi uspehi razvijal v umetnika večje formata, pokaže, v koliki meri je zahtevno delo na reprezentativnem hrvaškem odru vplivalo na njegovo pevsko kulturo. Zal da vsaj pri tej predstavi nismo bili deležni tega užitka. Pevec se je dal po drugem dejanju opravičiti, češ da je glasovno indisponiran. Ze sloveča začetna arja v drugi sliki je kazala, da Franc ni v popolni formi, in to je bilo potem čutili na vsej črti, z majhnimi epizodnimi izjemami, ko se je nekoliko notranje razgled in izpričal neke kvalitativne odlike svojega glasu in igre. Pevec je občinstvo ob vstopu na oder pozdravilo z aplavzom in je bil zlasti po posameznih dejanjih skupaj z ostalimi solisti deležen pozornega priznanja.

Prav tako je občinstvo pozdravilo z aplavzom nastopajočega dirigenta. Dr. Švara je bil skozi dolga leta tako tesno povezan z našim opernim orkestrom, da je treba zares samo pozdraviti njegovo vrnitev, tembolj, ker nima dirigentov nič preveč, čeprav se je medtem trdno in uspešno uveljavil mladi dirigent D. Zebre. S ponovnim nastopom dr. Švare je dirigentsko vprašanje rešeno in lahko s te strani pričakujemo samo najboljšo. Pod dr. Švarovim vodstvom je orkester igral z nekim posebnim

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelj: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčić